

اشاره

اصل تبلیغ از اصول مسلم و مورد تأکید دین مبین اسلام است. قرآن شریف در طی آیات متعدد تأکید دارد که بعثت هر پیامبری در امتهای مختلف، برای هدایت آنان به سوی توحید و بندگی خدا و پرهیز از پرستش طاغوتها در اشکال متفاوت آن بوده است. در اهمیت تبلیغ همین بس که قرآن به صراحت دستور می‌دهد که: گروهی از مردم پس از تفقه در دین و شناخت احکام آن، به موطن و اقوام خویش باز گردند و احکام خدا را به آنان ابلاغ کنند.

یکی از سنتهای معمول همه ساله در حوزه‌های علمیه، اعزام روحانیان و مبلغان دینی در ایام و مناسبتهای خاص به مناطق محروم و نیازمند است تا با انجام فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی، میزان رشد و آگاهی مردم را افزایش دهند. اکنون که ماه مبارک رمضان - که یکی از موسمه‌های تبلیغ است - پایان یافته، بر آن شدیم تا به بررسی اهمیت موضوع تبلیغ و مبلغین پردرآم و مشکلات و نارسایی‌های موجود در این راه را مطرح کنیم تا شاید روند اعزام مبلغین از آنچه که هست بهتر و پربرتر باشد. در این خصوص پای صحبت دو تن از مبلغان باسابقه نشستیم تا نظرات آنان را درباره مسایل و مشکلات مبلغان و تبلیغ بخصوص در مناطق محروم بدانیم.

حجت‌الاسلام رضا باقی‌زاده از روحانیون اعزامی از قم به روستاهای محروم شمال کشور است. وی بیش از یک دهه در کار تبلیغ در مناطق محروم فعالیت داشته است. آنچه در پی می‌آید ماحصل گفت و گوی ما با ایشان در این زمینه است:

س) تأثیر مبلغان در زدودن فقر فرهنگی از مناطق محروم چیست؟
ج) اگر علت فقر فرهنگی را در مناطق محروم، عدم آگاهی از دستورات غنی اسلام بدانیم، می‌توانیم اذعان کنیم که اعزام مبلغ تأثیر بسزایی در رفع فقر فرهنگی آن مناطق دارد. مبلغ با بیان دستورات دین به مردم آن سامان، زمینه را برای انجام احکام نورانی اسلام فراهم می‌کند و این سبب می‌شود فرهنگ اسلام در آن مناطق گسترش یابد و در نتیجه فقر فرهنگی زدوده شود اگر می‌بینیم در برخی شهرها با اینکه از دستورات تعالی بخش اسلام کمابیش آگاه هستند ولی فرهنگ اسلام در آنجاها حاکم نیست علتش بخاطر عمل نکردن به آن فرامین الهی است.

س) استقبال روحانیون و طلاب از مسئله اعزام به مناطق محروم تا چه حد است؟

ج) با وجود استقبال و تلاش عده‌ای از روحانیون مخلص، باید متأسفانه اذعان کرد که خیلی‌ها در فکر این نیستند که مناطق محروم نیاز بیشتری به آنها دارند و معتقدند باید به شهرها رفت و مساجد پرجمعیت را انتخاب کرد. در حالی که شاید مکانهایی باشد که ماهها می‌گذرد و یک روحانی به آنجا قدم نمی‌گذارد تا مسایل ضروری دین را به مردم بیاموزد. از این رو پیشنهاد می‌شود مسئولین امر ترتیبی اتخاذ کنند تا همه روحانیون به نوبت به مناطق محروم رفته و دین خود را نسبت به اسلام ادا نمایند.

س) شیوه‌های تبلیغ در مناطق محروم چه ویژگی‌هایی دارد و تفاوت آن با شیوه‌های تبلیغ در مناطق غیر محروم چیست؟

ج) به علت نبودن روحانی دائمی در مناطق محروم و در نتیجه وجود فقر فرهنگی، نکاتی را باید در شیوه‌های تبلیغی رعایت کرد از قبیل: ۱- در برخی مناطق، مردم به مسایل ضروری خود آگاه نیستند، از این رو باید تبلیغ عملی انجام شود. یعنی مبلغ احکام دین را عملاً در جلسات به آنها بیاموزد. با تجربه‌ای که در این چند سال داریم بهترین شیوه یادگیری احکام همین روش است ولی در غیر مناطق محروم ممکن است به علت سابقه تبلیغ نیاز به گفتن احکام به طور عملی

نباشد.
۲- خوب است در مناطق محروم جلسات قرآن را در منازل برگزار کنند و هر شب منزل یک نفر باشد همراه با پذیرایی مختصر تا جلسه از تنوع برخوردار باشد و زمینه برای یادگیری قرآن، بیشتر فراهم شود.
۳- مردم مناطق محروم به علت اینکه آمادگی برای پذیرش بحث‌های مشکل را ندارند خوب است منبرها ساده بیان شود و از مردم نیز در این زمینه بصورت سؤال و جواب استفاده گردد.
۴- حضور در منازل مردم و آگاهی از وضع کار و زندگی آنها و برخورد صمیمی با آنها و در نتیجه، جذب مردم و خوشبین کردن آنها نسبت به روحانیت و مبلغ دین و شناخت بیشتر آنها از وظیفه مبلغ و روحانی است.

س) توصیه شما به طلاب و روحانیونی که قصد عزیمت برای تبلیغ دارند چیست؟
ج) بنابراین آنچه اساتید و بزرگان حوزه بارها به ما تأکید کرده‌اند و در

عمل در چندین سال تبلیغ تجربه نموده‌ایم اعزام می‌شود باید به نکات ذیل توجه کند:
۱- برای رضای خدا به تبلیغ برود و به خود بقبولاند که چون وظیفه‌اش با چند سال تحصیل در حوزه، تبلیغ دین خداست باید خالصانه در این راه قدم بردارد و بداند که کار بسیار ارزشمندی را انجام می‌دهد چه اینکه پیامبر(ص) خطاب به علی(ع) درباره ارزش تبلیغ می‌فرماید: «... به خدا سوگند اگر خداوند به دست تو یک مرد را هدایت کند برای تو برتر است از هر آنچه آفتاب بر آن می‌تابد.»

در گفت و گو با دو تن از مبلغان فعال مطرح شد

* با وجود استقبال و تلاش عده‌ای از روحانیون مخلص، متأسفانه خیلی‌ها در فکر این نیستند که مناطق محروم نیاز بیشتری به آنها دارد و معتقدند باید به شهرها رفت و مساجد پر جمعیت را انتخاب کرد.

مطالب منبر تأثیر بسزایی خواهد داشت.
۴- از پراکنده گوئی بپرهیزیم و بحث‌ها دسته بندی شده و منظم بیان شود.
۵- سخنرانی‌ها و منبرها طولانی نباشد. زیرا هدف از بیان مطالب، تأثیر آن در مردم است و اگر با طولانی شدن مطالب مردم خسته شوند و پذیرش نباشد نقض غرض می‌شود.

جایگاه تبلیغ؛ مشکلات و راه کارها

جایگاه تبلیغ؛ مشکلات و راه کارها

۶- در بیان مطالب دینی در بالای منبر هیچ خوف و نگرانی نداشته باشیم و فقط رضایت خدا را در نظر بگیریم، درباره کاری که می‌خواهیم انجام دهیم فکر کرده و درباره عاقبت آن بیندیشیم آنگاه اقدام کنیم.
۷- در برخورد با مردم نکاتی را باید رعایت کنیم از قبیل: اعتدال در برخورد، تواضع با همه، مشورت با مسئولین مربوطه مثل هیئت امنای مسجد و عدم دخالت در کارهای غیر مربوط به ما.

۸- در منبر با طرح سئوالات و برگزاری مسابقه، همه حاضران خصوصاً دانش‌آموزان را جذب کنیم.
۹- به کلاسهای قرآن اهمیت فوق‌العاده‌ای بدهیم.
س) آیا خاطرات شنیدنی از منطقه‌ای که به آنجا اعزام شده‌اید دارید؟

ج) در محرم سال گذشته جهت تبلیغ، راهی منطقه محروم «کردغرب» شدم از آنجا جهت تبلیغ به روستای حریر رستم این روستا در پنج کیلومتری شهر کرد قرار دارد. تعداد انگشت‌شماری از مردم آن روستای ۲۵۰ خانواری شیعه دوازده امامی و بقیه از فرقه «اهل حق» بودند لذا مسجد نداشتند و محل اجتماعشان در «جمع‌خانه» بود. به محض ورود وارد «جمع‌خانه» شدیم. فهمیدیم اولین روحانی هستیم که جهت تبلیغ آنجا رفته‌ایم. برای مردم همه چیز تازه‌گی داشت چند شب محرم را مردم در آن «جمع‌خانه» جمع شدند و ما هم از محرم و اهداف قیام امام حسین(ع) سخن گفتیم. محرم گذشت اما سئوالی که برایم بدون پاسخ مانده این است که:

* حجت‌الاسلام باقی‌زاده: تا محرم سال گذشته یکی از روستاهای منطقه محروم «کرد غرب» با جمعیت ۲۵۰ خانوار واقع در ۵ کیلومتری شهر، هنوز چهره مبلغ دینی را به خود ندیده بود!

۲- تجربه نشان داده که بدون مطالعه، منبر رفتن خصوصاً گفتن احکام، ما را دچار اشتباهات فاحشی می‌کند که این کار عکس‌العمل منفی از خود به دنبال دارد. از این رو می‌بایست با مطالعه قبلی منبر برویم.
۳- برای تنوع و جذب بیشتر مردم، داستانها و قصه‌های آموزنده که به بحث هر شب ربط دارد گفته شود که به یقین در توجه مردم به

چرا بعد از گذشت بیش از ۱۷ سال از انقلاب روستایی با جمعیت ۲۵۰ خانوار در ۵ کیلومتری شهر، مبلغی را به خود ندیده بود؟
***

حجت‌الاسلام «عبدالحسین زمانپور» از دیگر مبلغانی است که سالها در منطقه چهارمحال وبختیاری به کار تبلیغ مشغول بوده است و اکنون در «اعزام مبلغ» شهر کرد فعالیت دارد. با توجه به اینکه این منطقه جزو نقاط محروم کشور محسوب می‌شود برای آشنایی با مشکلات تبلیغ در این منطقه پای صحبت ایشان نشستیم تا از نظراتشان در این خصوص مطلع شویم.
س) نقاط محروم به لحاظ فرهنگی به چه مناطقی گفته می‌شود؟

ج) اگر ما کمبود امکانات رفاهی را فقر بدانیم و مناطق محروم را به خاطر عدم بنیه مالی جزو مناطق محروم به حساب بیاوریم فقر فرهنگی هم که زائیده فقر مادی است طبیعتاً باید ناشی از عدم دسترسی به روحانی باشد.
س) شیوه‌های تبلیغ در مناطق محروم چه ویژگی‌هایی دارد؟
ج) تبلیغ در مناطق محروم بانوجه به فشارهای اقتصادی وارده نیاز به یک تیحر خاص دارد. کوچکترین حرکت بیجا موجب تنفر می‌شود لذا در یک چنین مناطقی می‌بایست با صبر و بردباری حرکت کرد و مطالب دینی را تزییق نمود.

س) میزان استقبال مردم و روستائیان از مبلغان و روحانیان در چه حدی است؟
ج) استقبال روستائیان نسبتاً خوب است و بحمدالله بنیه دینی در مردم وجود دارد اما با توجه به فقر مادی و اینکه شاید نتوانند از روحانی پذیرایی کنند بعضاً دعوتی صورت نمی‌گیرد.

س) مشکلات و نارسائیهای اعزام مبلغ به روستاها و شهرها و مناطق محروم چیست؟
ج) ما هر ساله در زمینه تبلیغ با مشکل عدم استقبال مبلغین غیر

* پیامبر «ص» خطاب به علی «ع» در باره ارزش تبلیغ می‌فرماید. «به خدا سوگند اگر خداوند به دست تو یک فرد را هدایت کند برای تو برتر است از هر آنچه آفتاب بر آن می‌تابد.»

بومی است که اینهم بخاطر جو جغرافیایی و فقر مادی است، لذا اکثر افرادی که اعزام می‌شوند یا بومی منطقه هستند و یا افرادی از رده‌های پایین تبلیغی هستند.
س) آیا نحوه و میزان فعلی اعزام مبلغان جوابگوی مشکلات مناطق نیازمند است؟

ج) در مورد تناسب اعزام مبلغین با نیازها عرض می‌شود که خیر، هیچ تناسبی در نیازها صورت نمی‌گیرد و میزان فعلی اعزام هم به هیچ‌وجه جوابگوی نیازهای مناطقی مانند منطقه ما نیست به طور مثال امسال ۲۸۰ نفر دعوت کردیم که تنها ۸۰ نفر اعزام شدند.

س) پیشنهاد شما برای انجام بهتر اعزام مبلغ چیست؟
ج) آنهایی که برای رضای خدا قدم برمی‌دارند وظیفه خودشان را می‌دانند و بیشتر سعی می‌کنند در مناطق محروم بروند و اما چکار باید کرد که اعزام بهتر صورت گیرد، باید به مناطق محروم یک نظر ویژه داشت و برای مبلغینی که به مناطق محروم اعزام می‌شوند امتیازات خاصی در نظر گرفته شود.